

Urvalsprovet i filosofi (undervisning på finska)

Förhandsmaterial

I urvalsprovet förutsätts det att du har uppnått målsättningarna för gymnasiet obligatoriska kurs i filosofi FI1 Introduktion i filosofiskt tänkande. Kursernas mål och centrala innehåll definieras i Utbildningsstyrelsens föreskrift 60/011/2015, "Grunderna för gymnasiet läroplan 2015".

Anvisningar

- Urvalsprovet består av två delar.
  - Uppgift 1 i del 1 är en flervalssuppgift som du svarar på i YH-systemet.
  - Uppgift 2 i del 1 och uppgifterna i del 2 är uppgifter som du besvarar skriftligen. Du kan inte bli antagen om du endast svarar på uppgiften i detta provfilen (uppgifter 2–4).
- Skriv dina svar på uppgifterna 2–4 i ett skilt svarsdokument. Ladda ner svarsdokumentet från sidan med anvisningarna för urvalsprovet, samma sida som du laddade ner detta provdokument från.
- Skriv dina provsvar på svenska eller på finska. Svar som har skrivits på andra språk bedöms inte.
- Svara på frågorna på basen av det material som du nu får. Var noggrann med att svara på vardera frågan utgående från rätt material.
- Bedömningen grundar sig på hur du behärskar helheter, graden av begreppslig precision, språklig tydlighet och förmågan att analysera centrala frågor. Skriv ditt svar tydligt med hela, korrekt formulerade meningar, inte med tankstreck. Svarets tydlighet och språkriktighet beaktas vid bedömningen.

Poäng

Urvalsprovet poängsätts på skalan 0–100.

Del	Du kan få	Du kan bli antagen bara om du får
1	0–50 poäng	minst 25 poäng
2	0–50 poäng	minst 25 poäng
Totalt	0–100 poäng	

Delar 1 och 2 baserar sig på materialet som delas ut vid provtillfället.

Svaren i del 2 bedöms enbart för dem som godkänts i del 1 och är bland de 40 bästa.

DEL 1 (0–50 poäng)

Uppgift 1. Uppgift 1 är en flervalstuppgift som du svarar på i YH-systemet. Läs närmare anvisningar på [sidan med anvisningar för urvalsprovet](#). (0–24 poäng)

Uppgift 2. Material 1 (s. 3–4) behandlar Singers synpunkt på bestämningen av varelsers moraliska ställning. Bygg med egna ord upp (rekonstruera) Singers argument för att kapaciteten för sinnesförmimmelser har en särställning i bestämningen av den moraliska ställningen. (0–26 poäng)

Svaret får vara högst 250 ord långt.

DEL 2 (0–50 poäng)

Uppgift 3. I slutet av material 2 (s. 4–5) konstaterar Frankfurt att kapaciteten för reflekterande självutvärdering manifesteras i formandet av andra ordningens önskningar. Begrunda kort vad Frankfurt avser med reflexion. Varför räcker inte enbart kapaciteten att forma första ordningens önskningar för formandet av andra ordningens önskningar? (0–20 poäng)

Svaret får vara högst 250 ord långt.

Uppgift 4. Material 2 (s. 4–5) består av ett avsnitt ur Frankfurts artikel *“Freedom of the will and the concept of a person”*. I den senare delen av artikeln (som inte ingår i materialet) beskriver Frankfurt två drogmissbrukare. Där den ena missbrukaren endast har första ordningens önskningar, har den andra missbrukaren också andra ordningens önskningar. Begrunda i ljuset av detta exempel vilken moralisk betydelse kapaciteten att forma andra ordningens önskningar kan ha. Utöver det moraliska ansvarets perspektiv, beakta även frågan om moralisk ställning, såsom Singer formulerar den, i ditt svar. (0–30 poäng)

Svaret får vara högst 350 ord långt.

Materialdel

Du får inte distribuera materialet på grund av upphovsrättsliga skäl.

Material 1

Ett utdrag ur Peter Singers artikel "All Animals are equal." (*Philosophic Exchange* 1974, 5, s. 103–116.)

Text har avlägsnats på grund av upphovsrättsliga skäl.

Material 2

Ett utdrag ur Harry Frankfurts artikel "Freedom of the will and the concept of a person" (*Journal of Philosophy* 1971, 68, s. 5–20)

Text har avlägsnats på grund av upphovsrättsliga skäl.

Urvalsprovet i filosofi (undervisning på finska), Del 1, uppgift 1

Urvalsprovet består av två delar. Uppgift 1 i del 1 är en flervalsuppgift som du svarar på i detta provsystem. Uppgift 2 i del 1 och uppgifterna i del 2 är uppgifter som du besvarar skriftligen enligt de anvisningar som publicerats på Helsingfors universitets webbplats: [anvisningar](#)

Du kan inte bli antagen om du endast svarar på flervalsuppgiften i detta system.

DEL 1, uppgift 1 (0–24 poäng)

Besvara på frågorna och basera svaren noggrant på materialen 1 och 2. Materialen har publicerats på Helsingfors universitets webbsida kl. 9.00: [Materialen](#)

Var noggrann med att svara på vardera frågan utgående från rätt material.

Varje flervalsfråga har endast ett korrekt svar. Om du inte vill svara på frågan markerar du "inget svar"

Varje rätt svar ger två poäng (+2 poäng), och för varje fel svar subtraheras ett poäng (-1 poäng). Om du markerar "inget svar", får du inga poäng, och inga poäng subtraheras (0 poäng). Om du lämnar en punkt tom, får du inga poäng, och inga poäng subtraheras (0 poäng). Du kan få totalt 0–24 poäng.

1.1) Vilket av följande påståenden följer enligt Singers text inte av att en varelse har kapacitet för lidande?

1. Varelsen har intressen.
2. Andra har en moralisk skyldighet att beakta varelsens intressen på samma sätt som liknande intressen hos andra.
3. Varelsen är moraliskt ansvarig för sitt handlande.

1.2) Vilket av följande påståenden stämmer när det gäller principen om lika beaktande av intressen?

1. Enligt Sidgwick kan skillnaderna mellan individer påverka vilken vikt deras intressen ges.
2. Tvärtemot Benthams ursprungliga tolkning rör principen enligt Singer också icke-mänskliga varelser.
3. Egenskaperna hos föremålen för gärningar kan påverka hurdana gärningar principen i varje enskilt fall borde leda till.

1.3) Vilket av följande är alltid speciesism?

1. Det att man låter en varelses biologiska arttillhörighet påverka den moraliska ställningen hos dess intressen.
2. Det att man väljer att gynna en individ som är av samma art som en själv framom en individ av en annan art.
3. Det att man utifrån skillnader i varelsernas egenskaper ger konsekvenser som varelserna orsakas olika vikt.

1.4) Enligt Singer

1. är en fullvuxen häst eller hund ett mer rationellt och ett mer konversabelt djur än ett spädbarn som har levt i en dag, en vecka eller till och med en månad.
2. kan en varelse som inte har sinnesförmåelser inte ha intressen.
3. är sinnesförmåelser en förutsättning bland annat för kapaciteten till högre matematik.

1.5) Utifrån Singers synsätt

1. skulle lidandet hos en mus inte ha moralisk betydelse om musen inte vore en handlingsvarelse.
2. är det alltid fel att orsaka lidande.
3. skulle rationalitet vara ett godtyckligt kriterium då det bestäms hurdana varelsers intressen som ska beaktas likvärdigt.

1.6) Enligt Frankfurt är begreppet person såsom Strawson definierar det

1. skadligt, därför att det utesluter materiella egenskaper.
2. inexakt, men helt harmlöst.
3. tillämpligt förutom på människor också på individer av andra djurarter.

1.7) Enligt Frankfurt

1. är alla människor personer.
2. har Strawson misslyckats med att definiera begreppet person.
3. är alla personer människor.

1.8) Enligt Frankfurt

1. har endast personer begär.
2. gör endast personer val.
3. har endast personer andra ordningens önskningar.

1.9) Andra ordningens önskningar, enligt Frankfurt

1. rör önskningar.
2. är en specifik egenskap hos människor.
3. är en förutsättning för kapaciteten att göra val.

1.10) Av begreppet person följer enligt Frankfurt att

1. personer har kapacitet att vilja ändra på sina önskningar.
2. en del människor saknar kapacitet att vilja ändra på sina önskningar.
3. kapaciteten att vilja ändra på sina önskningar finns hos alla människor.

1.11) Oavsett skillnaderna mellan Frankfurt och Strawson

1. försvarar de samma syn på begreppet person.
2. särskiljer de begreppet person från begreppet människa.
3. definierar de begreppet person med hjälp av strukturen hos viljan.

1.12) Av Singers och Frankfurts texter tillsammans följer att

1. endast personer kan ha intressen.
2. också artificiell intelligens – såvida den är minst lika rationell som människan – ska ges en likvärdig moralisk ställning.
3. det är begreppsligt möjligt att det skulle kunna finnas människor som inte är personer och inte heller moraliskt betydelsefulla varelser.

Bedömningskriterier (endast på finska)

Osa 1, tehtävä 1 (0–24 pistettä)

1.1) Oikea vastaus: 3

Aineistossa 1 käsitellään kysymystä moraalisesta asemasta ja tasa-arvon periaatteen sovellusalasta. Siitä että olio kykenee kärsimykseen, ja sillä näin ollen on intressejä, ei seuraa, että tuo olio olisi moraalisesti vastuussa toiminnastaan. Aineiston pohjalta kohdat 1 ja 2 taas selvästi seuraavat siitä, että olio kykenee kärsimykseen.

1.2) Oikea vastaus: 3 (ks. aineiston 1 kappale 2)

Kohta 1 on epätosi aineiston kappaleen 1 perusteella: ”Myöhemmin toinen utilitaristi Henry Sidgwick ilmaisi ajatuksen seuraavasti: ”Minkään yksilön hyvä ei ole universumin näkökulmasta sen tärkeämpi kuin toisenkaan”.

Kohta 2 on myös epätosi. Singerin mukaan Bentham nimenomaan ymmärsi tasa-arvon periaatteen pätevän myös ihmislajin ulkopuolella (kappale 3).

1.3) Oikea vastaus: 1

Aineiston kappaleissa 2 ja 7 Singer luonnehtii lajismien käsitteen merkitystä rasismiin ja sukupuoliseen syrjintään perustuvan analogian avulla. Singerin antaman tasa-arvoperiaatteen

tulkinnan valossa biologinen lajijäsenyys on mielivaltainen kriteeri olion intressien huomioimiselle. Tämä on lajismien ongelma. Näin ollen kohdassa 1 esitetty väite on tosi.

Väite 2 on epätosi. Aineiston 1 viimeisen kappaleen perusteella oman lajin jäsenen edun valitseminen ei aina ole lajismia. Se on lajismia ainoastaan silloin kun valitaan omaan lajiin kuuluvan yksilön intressille suurempi painoarvon tuon yksilön lajijäsenyyden perusteella tai valitaan oman lajin edustajan intressi toisen lajin jäsenen suuremman intressin yli.

Väite 3 on epätosi. Tasa-arvon periaate koskee intressien tasa-arvoa. Kohdassa 3 taas puhutaan olioille aiheutuvista *seurauksista*. Tähän Singer ei tekstissä ota kantaa muuten kuin kappaleessa 2, jossa hän mainitsee että "se, mitä periaate vaatii median tekevän, voi hyvinkin vaihdella sen mukaan millaisia ominaisuuksia niillä on, joihin toimintamme vaikuttaa." Seurausten huomioiminen sen perusteella millaisia ominaisuuksia oliolla on ei siis tekstin mukaan välttämättä ole lajismia.

1.4) Oikea vastaus: 2

Aineiston kappaleessa 6 Singer toteaa: "*Kyky kärsiä ja nauttia on ennakkoehto sille, että oliolla voi ylipäättään olla intressejä*".

Kohdan 1 väite taas ei ole Singerin vaan Benthamin tekemä, eikä Singer aineistossa esitä kohdan 3 mukaista väitettä.

1.5) Oikea vastaus: 3

Kappaleessa 6 Singer toteaa: "*Siksi kyky kärsiä tai kokea mielihyvää tai onnea on ainoa puolustettavissa oleva rajanveto intressien huomioimiselle. Rajan vetäminen esimerkiksi älykkyyden tai rationaalisuuden perusteella olisi mielivaltaista*". Kohdan 3 väite seuraa tästä.

Kohdan 1 väite ei ole Singerin kannan seuraus, sillä moraalinen asema seuraa tekstin mukaan tuntoisuudesta (joka ei edellytä toimijuutta). Kohta 2 ei myöskään seuraa aineiston perusteella Singerin kannasta.

1.6) Oikea vastaus: 3

Frankfurt toteaa katkelman ensimmäisessä kappaleessa, että Strawsonin esittämä henkilön käsite viittaa oliotyyppeihin, johon ihmisten lisäksi kuuluu yksioita myös muista eläinlajeista. Tämä henkilön käsite ei sulje ulos materiaalisia ominaisuuksia, vaan päinvastoin edellyttää niitä. Käsitteen epätarkkuus ei Frankfurtin mielestä ole täysin harmitonta, sillä se altistaa meidät jättämään huomiotta henkilöyteen tarkemmin määriteltynä liittyviä filosofisia kysymyksiä.

1.7) Oikea vastaus: 2

Frankfurt esittää oman määritelmänsä henkilön käsitteelle, koska katsoo Strawsonin määritelmän olevan liian laaja rajatakseen juuri niiden olioiden luokan, jotka ovat henkilöitä. Neljännen kappaleen alussa Frankfurt selventää, että henkilön käsite ei ole lajikohtainen.

1.8) Oikea vastaus: 3

Katkelman kahdessa viimeisessä kappaleessa Frankfurt määrittää henkilön käsitteen tahdon rakenteen avulla siten, että vain henkilöillä on toisen asteen haluja. Samassa yhteydessä Frankfurt toteaa, että myös eläimillä, jotka selvästikään eivät ole henkilöitä, on haluja sekä kyky tehdä valintoja.

1.9) Oikea vastaus: 1

Kuten edellä todettiin, toisen asteen halut ovat henkilöiden erityispiirre, mutta henkilön käsite ei ole lajikohtainen. Samoin todettiin, että myös sellaisilla olioilla, jotka eivät ole henkilöitä, on kyky tehdä valintoja, joten henkilöyden erityispiirre ei voi olla edellytys tälle kyvylle. Katkelman viimeisessä kappaleessa Frankfurt määrittelee toisen asteen halut haluiksi, jotka koskevat haluja.

1.10) Oikea vastaus: 1

Koska Frankfurtin esittämä henkilön käsite ei ole lajikohtainen, siitä ei käsitteellisesti seuraa mitään, mikä koskisi ihmisiä ihmisinä. Voi olla, että joiltakin ihmisiltä puuttuu kyky muuttaa omia halujaan. Samoin voi olla, että kyky haluta muuttaa omia halujaan kuuluu kaikille ihmisille. Kummassakaan tapauksessa emme kuitenkaan voi tietää pelkästään henkilön käsitteen perusteella, onko väitelause tosi. Sen sijaan kyky muodostaa toisen asteen haluja on henkilöyden erityispiirre. Koska toisen asteen halut koskevat omia ensimmäisen asteen haluja, niitä muodostamalla henkilöllä on kyky haluta muuttaa omia halujaan.

1.11) Oikea vastaus: 2

Kuten edellä on tullut ilmi, Frankfurt ja Strawson määrittelevät henkilön käsitteen eri tavoin. Strawsonin määritelmä, jonka Frankfurt mainitsee katkelman ensimmäisessä kappaleessa, ei totea mitään tahdosta tai sen rakenteesta. Sekä Strawsonin että Frankfurtin määritelmät kieltävät käsitteellisen yhteyden henkilöyden ja ihmisyyden välillä vaikkakin eri tavoin.

1.12) Oikea vastaus: 3

Aineiston 2 kappaleessa 4 Frankfurt toteaa: *”on myös käsitteellisesti mahdollista, että jotkin ihmislajin jäsenet eivät ole henkilöitä.”* Singer kytkee moraalisesti merkityksellisen aseman tuntoisuuteen, ei ihmislajin jäsenyyteen. Näin aineisto 1 jättää auki käsitteellisen mahdollisuuden, että voisi olla olemassa ihmisiä, jotka (esim. sairauden seurauksena) eivät olisi tuntoisia.

Kohta 1 ei seuraa aineistoista 1 ja 2. Henkilöys perustuu toisen asteen haluihin, joita intressit eivät edellytä.

Kohta 2 ei seuraa aineistoista. Ainoastaan mikäli tekoäly olisi tuntoinen, tulisi se Singerin kannan perusteella tasa-arvon periaatteen piiriin.

Yleinen huomautus esseetehtävien arvioinnista

Tehtävien tarkoituksena on mitata filosofisen tekstin lukemisen, ymmärtämisen ja analysoinnin taitoja, asiayhteyksien ymmärtämistä, sekä vastaajan kykyä tunnistaa, eritellä ja kehittää filosofisia argumentteja sekä ymmärtää esitettyjen näkemysten perusteluja. Vastaukset on arvosteltu kokonaisuuksina kiinnittäen huomiota asiasisällön ohella myös esitystavan selkeyteen ja johdonmukaisuuteen. Täysien pisteiden saaminen edellyttää johdonmukaista, selkeää ja taiten rakennettua filosofista essetä. Ei-filosofiset tulkinnat, käsitteelliset virheellisyudet, epärelevantit tarkastelut tai huolimaton kieliasu vaikuttavat alentavasti arvosteluun.

Osa 1, tehtävä 2

Aineisto 1 (s. 3–4) käsittelee Peter Singerin näkemystä olioiden moraalisen aseman määrittämisestä. Rakenna omin samoin (eli rekonstruo) Singerin argumentti sille, miksi juuri tuntoisuudella on erityisasema moraalisen aseman määrittämisessä. (0–26 pistettä)

Käsitteellinen tarkkuus (yht. 5p)

Vastauksesta käy ilmi, että moraalisen aseman käsite on ymmärretty oikein (1p). Singerin argumentin aiheena ei siis ensisijaisesti ole esimerkiksi tekojen oikeutus tai moraalitoimijuuden pohdinta. Myös moraalisen tasa-arvon periaate tulee olla ymmärretty oikein intressien yhtäläisenä huomiointina (1p). Vastauksen tulee myös kuvailla nimenomaan käsitteellinen (eikä kausaalinen) yhteys kärsimyksen, tuntoisuuspuheen ja intressin käsitteiden välillä (3p).

Singerin argumentin oikea jäsenitys (yhteensä 13p)

Vastaus osoittaa, että moraalisen tasa-arvon periaate muodostaa Singerin argumentin lähtökohdan (2p), mutta että periaate vaatii tarkentamista (2p): kuinka rajata se olioiden joukko, johon periaatetta tulee soveltaa? Vastaus käsittelee tasa-arvon periaatteen eri tulkintojen ongelmia ja sen tarkentamiseksi tarjottujen rajanvetokriteereiden mielivaltaisuuden ongelmaa (2p). Oleellista on selittää, mikä antaa juuri tuntoisuudelle erityisen roolin moraalisen aseman määrittämisessä: intressipuheen olioon soveltamisen mielekkyys edellyttää sen tuntoisuutta (3p).

Kiitettävän/erinomaisen vastauksen tunnusmerkki on keskittyminen Singerin argumentin päättelyrakenteeseen ja sen täsmällinen kuvailu (max 4p). Irrelevantteihin seikkoihin keskittyminen tai virheet argumentin rekonstruktiossa vähentävät pisteitä.

(C) Vastauksen selkeys ja organisointi (yhteensä 8p)

Käytetty kieli on kieliopillisesti virheetöntä (1p), selkeää ja sujuvaa (3p). Tekstin vaikeaselkoisuus johtaa pisteiden vähentämiseen. Rakenteellisesti erinomaiselta vastaukselta (4p) edellytetään seuraavat piirteet: vastaus on johdonmukaisesti jäsenelty ja tarkoituksenmukainen tehtävänannon (argumentin rekonstruktio) kannalta; vastaus on sopivan pitkä suhteessa käytössä olleeseen sanamäärään.

Osa 2, tehtävä 3

Käsitteellinen tarkkuus (yhteensä 6 p)

Vastaaja osoittaa ymmärtävänsä yksityiskohtaisesti Frankfurtin tekemän erottelun ensimmäisen ja toisen asteen halujen välillä. Vastauksessa huomioidaan, että erottelusta huolimatta molemmissa tapauksissa kyse on samanlaisesta *mielentilasta* nimittäin halusta (2 p). Lisäksi selitetään, miksi ensimmäisen ja toisen asteen haluilla on kuitenkin *välttämättä* eri kohteet (2 p). Toisen asteen halun kohde määritellään täsmällisesti haluksi (2 p).

Argumentaatio (yhteensä 8 p)

Vastaaja selventää reflektion käsitettä kattavasti tavalla, joka tukee Frankfurtin katkelmassa esittämää näkemystä tahdon rakenteesta. Selitetään toisen asteen halujen asema reflektion *erityistapauksena*: reflektio ilmenee toisen asteen haluissa, mutta se ei rajoitu nimenoman haluihin vaan koskee *yleisesti* ajattelijan omia mielentiloja (2 p). Kuvataan reflektion rakenne *itsetietoisuutena* eli omaan ajatteluun kohdistuvana ajatteluna (2 p). Tältä pohjalta selitetään miksi kyky muodostaa ensimmäisen asteen haluja ei riitä toisen asteen halujen muodostamiseen. Toisen asteen halut edellyttävät itsetietoisuuden reflektiivistä rakennetta (2 p). Ensimmäisen asteen halut eivät itsessään ole reflektiivisiä (2 p).

Kieli ja vastauksen rakenne (yhteensä 6 p)

Käytetty kieli on kieliopillisesti virheetöntä, selkeää ja sujuvaa (3 p). Tekstin vaikeaselkoisuus johtaa pisteiden vähentämiseen. Rakenteellisesti erinomaiselta vastaukselta (3 p) edellytetään seuraavat piirteet: vastaus on johdonmukaisesti jäsenelty; pohdinnan argumentatiivinen rakenne käy tekstistä selvästi ilmi; vastauksen osat muodostavat tiiviin ja keskinäisesti relevantin kokonaisuuden; vastaus on sopivan pitkä suhteessa käytössä olleeseen sanamäärään.

Osa 2, tehtävä 4

Käsitteellinen tarkkuus (yhteensä 6p)

Vastaaja osoittaa ymmärtävänsä käsitteet 'ensimmäisen asteen halu' ja 'toisen asteen halu' (2p). Moraalisen vastuun ja moraalisen aseman käsitteet on eroteltu toisistaan (2p). Tämän lisäksi kiitettävä tai erinomainen vastaus esittää kykyä hienovaraisesti käsitteellisiin erotteluihin (max 2p). Kirjoittaja on voinut esimerkiksi huomata, että toisen asteen halun olemassaolo ei vielä tarkoita sitä, että toisen asteen halut *ohjaisivat* ensimmäisen asteen haluja (ts. kysymys niiden kausaalisesta roolista).

Argumentaatio ja pohdinta (yhteensä 16p)

Tehtävä edellyttää aineistossa esiintyvien käsitteiden soveltamista tehtävänannossa annettuun sovellusesimerkkiin (kaksi addiktia). Addiktien välisten moraalisen vastuun ja aseman erojen pohdinta lähtee liikkeelle addiktien mielten välisen eron täsmentämisestä aineistossa annettujen käsitteiden avulla (1. ja 2. asteen halut, reflektio, henkilön käsite) (2p).

Ensimmäisen ja toisen asteen halujen käsitteiden kytkeminen moraalisen vastuun teemaan (3p). Kolmen pisteen saaminen edellyttää, että kirjoittaja esittää selkeän näkemyksen siitä, kuinka eri asteisten halujen omistamisen voidaan ajatella liittyvän olion moraaliseen vastuuseen. Näkemystä voi kehittää monin tavoin, mutta Frankfurtin tekstin pohjalta luonteva vastaus voi esimerkiksi selittää, että toisen asteen halut ovat reflektiokyvyn ilmentymä, ja reflektiokyky mahdollistaa, että olio (tässä tapauksessa henkilö) kykenee tarkastelemaan omia halujaan. Hän kykenee haluun olla tietynlainen, haluun haluta tiettyjä asioita ja olla haluamatta toisia. Mikäli toisen asteen halut vaikuttavat ensimmäisten asteen haluihin, voidaan katsoa, että addiktilla olisi mahdollisuus toimia toisin. Joka tapauksessa kyky reflektoida omia haluja tuntuu moraalisen vastuun suhteen erottavan henkilön esimerkiksi puhtaasti ensimmäisen asteen halujaan seuraavasta eläimestä. Nimenomaan reflektiokyky, ei kyky päätöksiin tai rationaalisuuteen, on piirre, joka aineiston perusteella nousee keskeiseksi eroksi kahden addiktin välillä.

Tehtävänannon loppuosa kehottaa pohtimaan kahden addiktin välistä eroa myös moraalisen aseman näkökulmasta, sikäli kun se esitetään aineistossa 1. Hyvässä vastauksessa huomataan, että Singerin näkökulmasta kahden addiktin moraalisen aseman välillä ei lähtökohtaisesti näyttäisi olevan eroa, sikäli kun molemmat addiktit ovat tuntoisia ja näin kykeneviä intressien muodostamiseen (3p).

Hyvä vastaus myös osoittaa kykyä käyttää annettua esimerkkiä käsitteellisten kysymysten tarkasteluun (2p) ja siinä esitetty pohdinta muodostaa johdonmukaisen argumentin (3p). Argumentin epäselvä rakenne, epäjohdonmukaisuudet ja selkeät päättelyvirheet johtavat pisteiden vähentämiseen. Kiitettävän/erinomaisen vastauksen tunnusmerkkejä (max 3p) ovat lisäksi mm: käyttää tarkoituksenmukaisia argumentatiivisia keinoja pohdinnan havainnollistamiseksi (mm. esimerkin antaminen); lähestyy kysymystä useasta näkökulmasta; tekee itsenäisiä käsitteellisiä erotteluita; osaa problematisoida, kyseenalaistaa ja jättää pohdinnassa auki seikkoja, joihin ei tässä kyetä vastaamaan.

Kieli ja vastauksen rakenne (8p)

Käytetty kieli on kieliopillisesti virheetöntä (1p), selkeää ja sujuvaa (3p). Tekstin vaikeaselkoisuus johtaa pisteiden vähentämiseen. Rakenteellisesti erinomaiselta vastaukselta (4p) edellytetään seuraavat piirteet: vastaus on johdonmukaisesti jäsennelty; pohdinnan argumentatiivinen rakenne käy tekstistä selvästi ilmi; vastauksen osat muodostavat tiiviin ja keskinäisesti relevantin kokonaisuuden; vastaus on sopivan pitkä suhteessa käytössä olleeseen sanamäärään.